

Handläggare
Karin Löfström

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-03-23

Ärendebeteckning
VMN 2021/0009

Vatten- och miljönämnden

Remiss angående Revidering av Kalmar läns regionala åtgärdsprogram för miljömålen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar kommunledningskontorets yttrande som sitt.

Yttrande

Kalmar kommun ställer sig bakom Kretslopp Sydosts förslag på kommunala mål i avfallsplanen gällande avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna, förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer samt fysisk planering.

Bakgrund

Varje kommun måste, enligt lag, ha en avfallsplan som ska vara uppdaterad och relevant. Kalmar kommuns nuvarande avfallsplan går ut 2022 och en ny ska gälla fram till 2030. Kretslopp Sydosts förbundsförordning fastslår att de ska tillhandahålla en avfallsplan för sina medlemskommuner. Kretslopp Sydost har fått utökat antal medlemmar och innefattar nu åtta kommuner.

2020 kom Naturvårdsverket med nya föreskrifter kopplat till avfallsplaner. Fokus ska vara på avfallshierarkin samt större fokus på att förebygga avfall och på återvinning. Den ska innehålla mål och åtgärder inom dessa områden:

- Avfall som kommunen ansvarar för:
 - Hushållsavfall (för oss via Kretslopp Sydost)
 - Kommunens verksamhetsavfall
- Förebygga och begränsa nedskräpning
- Fysisk planering

Ansvarsfördelningen mellan Kretslopp Sydost och medlemskommunerna:

Kretslopp Sydost ansvarar för:

- Avfallsminimering hushåll
- Avfallsminimering återbruk
- Öka återvinning

- Minska farligheten
- Användarfokus

Medlemskommunerna ansvarar för:

- Avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna
- Förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer
- Fysisk planering

Detta yttrande gäller endast den del i avfallsplanen som berör medlemskommunernas ansvarsområde.

Avfallsplanen i sin helhet ska ut för beslut under 2022.

Sammanfattning

Kretslopp Sydost har, tillsammans med företrädare från de åtta medlemskommunerna, kommit fram med förslag på mål och uppföljning under de tre områden i avfallsplanen som medlemskommunerna ansvarar för; avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna, förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer samt fysisk planering. Då de olika medlemskommunerna har kommit olika långt i sitt arbete, har olika ambitionsnivåer och olika politisk styrning har detta tagits i beaktan när målen har tagits fram.

Det finns ett visionärt mål, tre mål kopplat till avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna, fyra mål kopplat till förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer samt ett mål kopplat till fysisk planering.

Uppföljningen av dessa mål kommer främst att ske genom de handlingsplaner som kommunerna kommer att ta fram. Uppföljningen kommer att samordnas av Kretslopp Sydost.

Karin Löfström
Strateg ekologisk hållbarhet

Bilaga: remiss

Samhällsbyggnadsenheten
Mathilda Johnson
Tel. direkt: 010-223 85 45
E-post: mathilda.johnson@lansstyrelsen.se

Sofie Backman
Tel. direkt: 010-223 84 55
E-post: sofie.backman@lansstyrelsen.se

Remiss av revideringen av Kalmar läns regionala åtgärdsprogram för miljömålen

Länsstyrelsen välkomnar er att lämna synpunkter på revideringen av Kalmar läns åtgärdsprogram för miljömålen.

Kalmar läns regionala åtgärdsprogram för miljömålen ska bli digital, med en egen webbplats. Den här remissen är därför en enklare version av slutprodukten.

Det innebär att länsstyrelsen önskar i första hand synpunkter om informationen kopplad till miljömålen, länets utmaningar och själva åtgärderna. Strukturen och uppbyggnad av den här remissen av åtgärdsprogrammet speglar inte hur slutresultatet kommer att se ut.

Länsstyrelsen önskar ert yttrande i ärendet till e-postadressen kalmar@lansstyrelsen.se senast den 30 juni 2021.

Bilagor:
Remiss – revidering av Kalmar läns regionala åtgärdsprogram för miljömålen

Mathilda Johnson och Sofie Backman

Kommungemensamma mål, Avfallsplan Kretslopp Sydost

Visionärt mål

Medlemskommunerna inom Kretslopp Sydost ska till år 2045 nå ett samhälle baserat på cirkulär ekonomi. Material och resurser i samhället är förnybara, giftfria och recirkuleras, vilket minimerar avfallet och kan minska nedskräpningen i samhället. En hög tillgänglighet till insamlingsystem för kommunalt avfall och producentansvarsmaterial i den fysiska planeringen skapar goda förutsättningar för recirkulering av resurser i samhället.

Avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna

Mål:

- Kommunerna ska jobba för cirkulär ekonomi, genom avfallsminimering, återbruk och materialåtervinning inom den egna verksamheten, såväl förvaltningar som bolag.
- Respektive kommun ska till halvårsskiftet 2023 tagit fram handlingsplan för vilka aktiviteter kommunen ska genomföra för att på sikt jobba för cirkulär ekonomi.
- Påbörja genomförandet av aktiviteter och åtgärder enligt handlingsplanen i respektive kommun senast från och med halvårsskiftet 2023.

Måluppföljning (redovisas till Kretslopp Sydost)

- Följ upp att handlingsplan är framtagen till halvårsskiftet 2023.
- Årligen följ upp vilka aktiviteter och åtgärder i handlingsplanen som har genomförts, med start 2024.

Förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer

Mål:

- Nedskräpningen i kommunerna ska minska, såväl på land som i vattendrag, sjöar, hav och den kustnära miljön.
- Respektive kommun ska till halvårsskiftet 2023 ha tagit fram en handlingsplan för vilka aktiviteter och åtgärder som ska genomföras i kommunen för att minska nedskräpningen, såväl på land som i vattendrag, sjöar, hav och den kustnära miljön.
- Påbörja genomförandet av aktiviteter och åtgärder enligt handlingsplanen i respektive kommun senast från och med halvårsskiftet 2023.
- Antalet invånare som upplever att nedskräpningen är ett problem i kommunen ska minska.

Måluppföljning (redovisas till Kretslopp Sydost):

- Följ upp att handlingsplan är framtagen till halvårsskiftet 2023.
- Årligen följ upp vilka aktiviteter och åtgärder i handlingsplanen som har genomförts, med start 2024.
- Genomföra skräpmätningar vart annat år, på utvalda plats/er i respektive kommun för att följa upp om nedskräpningen minskar. Skräpmätningen utförs baserat på Håll Sverige Rents, mätmetod Stickprovsskräpmätning.
- Genomföra Nöjd-Kund-Index (NKI)-undersökning vart fjärde år, i samarbete och samråd med Kretslopp Sydost, om invånarnas upplevelse av nedskräpning.

Fysisk planering

Mål:

- Alla som bor och verkar i Kretslopp Sydosts kommuner ska på ett enkelt sätt, med hög tillgänglighet till insamlingssystemen, kunna lämna sitt avfall samt återvinna material. Det ska vara enkelt för Kretslopp Sydost att sköta sitt uppdrag i den planlagda miljön.

Måluppföljning (redovisas till Kretslopp Sydost):

- Framtagande av checklistor och uppföljning av användning av checklistor, i samråd med Kretslopp Sydost, för att säkerställa att avfallsfrågorna finns med och belyses i planprocesserna och i bygglovsprocesserna.
- Årlig gemensam avstämning (medlemskommunerna och Kretslopp Sydost) med uppföljning av samarbeten och uppföljning av planer där förutsättningarna för avfallshanteringen i planen kunde ha varit bättre.

BILAGA TILL KOMMUNGEMENSAMMA MÅL – AVFALLSPLAN KRETSLÖPP SYDOST AVFALLSMINIMERING INOM DE KOMMUNALA VERKSAMHETERNA

Exempel på aktiviteter till Avfallsminimering inom de kommunala verksamheterna – inspiration till handlingsplan

- Nulägesanalys, kartläggning av nuvarande situation i kommunerna och se över kommunala resurser för fortsatt arbete, som en aktivitet i handlingsplanen.
- Öka återanvändning och återbruk inom den kommunala verksamheten. Exempelvis återanvändning av möbler, via möbelförmedling, inom den egna kommunen.
- Följa upp matsvinnet, per portion, inom de kommunala tillredningsköken.
- Förlänga användningstiden för bärbar- och småelektronik, alternativt se över möjligheten att säkerställa att bärbar- och småelektronik erbjuds till begagnatmarknaden efter kommunens användning.
- Fasa ut användningen av engångsbatterier och ersätt dessa med laddningsbara batterier.
- Förebygga och minimera mängden farligt avfall.
- Använda upphandling som ett verktyg för att jobba för cirkulär ekonomi.
- Minimera mängden engångsartiklar.
- Besluta om övergripande ansvar och samordning för kommunens verksamhetsavfall samt skapa en organisation för att genomföra aktiviteterna.
- Genomföra en nulägesanalys/kartläggning över vilka olika avfall som uppstår i kommunen, var de uppstår, vilka mängder som uppstår samt dess farlighet. Nulägesanalysens syfte ska vara att undersöka behov/möjlighet till att minska mängder som uppstår, öka återbruk, öka återvinningsgraden och minska avfallets farlighet.
- Genomföra utbildningsinsatser som motiverar kommunens medarbetare att arbeta med avfallsminimering i olika verksamheter och som tar upp goda exempel på hur. Förutom miljönyttan så bör utbildningen även ta upp hur avfallsminimering kan innebära mervärden när det gäller till exempel kvalitet, ekonomi och arbetsmiljö.
- Skapa förutsättningar för att mäta resurshushållningen över tid (avfallsmängder, återvinningsgrad).
- Kommunicera resultatet av mätningar i verksamheten i syfte att motivera till ytterligare förbättringsarbete.
- Följa kommunens placering i relevanta kommunrankningar och kommunjämförelser, så som Kolada och Aktuell Hållbarhets kommunranking.
- Utredda möjligheten att återbruka exempelvis fasadtegel vid ombyggnation.
- Överväga, utreda eller tillämpa återbruk av byggmaterial vid kommunala ombyggnationer.
- Ställa krav på demonterbarhet vid nybyggnader och större ombyggnader eller renoveringar av kommunalägda byggnader – en av frågorna från Aktuell hållbarhet

BILAGA TILL KOMMUNGEMENSAMMA MÅL – AVFALLSPLAN KRETSLÖPP SYDOST AVFALLSMINIMERING INOM DE KOMMUNALA VERKSAMHETERNA

- Öka kommunens kunskap genom att inventera avfallsströmmarna i några ny- och ombyggnadsprojekt.
- Ställa tydliga krav på avfallshanteringen i bygg- och rivningslov samt följa upp att kraven efterlevs.
- Börja bygga mer i trä – Ett material som, om det inte kan återbrukas, relativt enkelt går att material- eller energiåtervinna.

BILAGA TILL KOMMUNGEMENSAMMA MÅL – AVFALLSPLAN KRETSLÖPP SYDOST

Exempel på aktiviteter till Förebygga och begränsa nedskräpning på land och i vattenmiljöer – inspiration till handlingsplan

- Nulägesanalys, kartläggning av nuvarande situation av nedskräpning i kommunerna och om det är vissa områden som är hårdare drabbade än andra samt se över kommunala resurser för fortsatt arbete för att minska nedskräpning.
- Årligen delta i aktiviteter som anordnas av Håll Sverige Rent, t.ex. Skräpplockardagarna.
- Se över infrastruktur och tömningsfrekvens för sopkärl på allmänna platser i kommunen, gärna med källsorteringsmöjligheter.
- Sopkärl för källsortering ska vara uppmärkta med skyltar och anvisningar som följer det nordiska skyltsystemet för avfallssortering.
- Genomföra informationskampanj kopplat till att förebygga nedskräpning, såväl på land som i vattenmiljöer.
- Genomföra Nöjd-Kund-Index (NKI)-undersökning om invånarnas upplevelse av nedskräpning. Genomförs i samråd och samarbete med Kretslopp Sydost.
- Identifiera riskområden och orsak till uppkomst av skräp på land och i vattenmiljöer och vidta åtgärder för att förebygga och förhindra nedskräpningen.
- Kartlägga förekomsten av expanderad polystyren (cellplast/frigolit) i flytbryggor, bojar och sjömärken och bedöma risken för läckage till vattenmiljön.
- Medlemskommuner belägna vid kusten ansluter sig till samarbetsprojekt kring strandstädning.
- Ta bort dumpat trädgårdsavfall med efterföljande skyltning på platsen som hänvisar till var det ska lämnas.
- Mäta nedskräpning regelbundet (exempel och checklistor finns i Naturvårdsverkets rapport 6551, Strategiskt arbete för minskad nedskräpning).
- Genomföra skräpmätningar enligt beslutad metod och frekvens man kanske skulle kunna engagera äldre skolelever/äldre föreningsaktiva eller andra.
- Kommunicera de kartlagda områden som är hårdast drabbade av nedskräpning med avfallshanterare/fastighetsägare/planerare i syfte att hitta gemensamma lösningar för att förbättra situationen.
- Genomföra informationskampanjer eller andra åtgärder med syfte att minska avfallseldning och nedskräpning i skog och mark.
- Genomföra nulägesanalys och uppföljningar av vad nedskräpningen kostar kommunen.
- Engagera föreningslivet i skräpplockning.

BILAGA TILL KOMMUNGEMENSAMMA MÅL – AVFALLSPLAN KRETSLÖPP SYDOST

Exempel på aktiviteter till Fysisk planering – inspiration till handlingsplan

- Skapa samarbeten mellan medlemskommunerna såväl som med Kretslopp Sydost, i syfte att sprida och säkra kompetensen för avfallshantering i kommunens planprocesser.
- Ta fram gemensamma checklistor för att säkerställa att avfallsfrågorna finns med och belyses i planprocesserna och i bygglovsprocesserna.
- Arbeta fram gemensamma riktlinjer med tydliga tekniska förutsättningar för gemensamma avfallslösningar och gemensamma hämtplatser för avfall, som tydligt redovisar rekommenderat antal hushåll som kan kopplas till en avfallslösning, acceptabla gångavstånd o.s.v.
- Vid gemensamhetslösningar, ställa krav på utrymmen för avfallshantering och avfallsförebyggande tidigt i planprocesserna, i samråd med Kretslopp Sydost, för att säkerställa möjligheten för gemensamhetslösningar och gemensamma hämtplatser för avfall.
- Gemensamma studiebesök, genomgång av bästa tillgängliga teknik och liknande, för medlemskommunerna och Kretslopp Sydost.
- Skapa forum för att dela information, goda exempel och exempel där förutsättningarna för avfallshantering kunde ha varit bättre.
- Kontinuerlig dialog med externa entreprenörer i avfallskedjan.
- Dialog med Kretslopp Sydost om hur framtida behov och utformning av avfallsutrymmen i flerbostadshus bör hanteras i bygglov och detaljplan.
- Dialog med Kretslopp om hur avfallsfrågan säkras när befintliga lokaler ändrar verksamhet.
- Ta fram informationsmaterial över goda exempel på avfallsutrymmen och avfallssystem som även omfattar återbruk, återanvändning och delningsekonomi, för målgruppen byggherrar och entreprenörer.